

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 6383
Tarih : 17.07.2024

14393

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın, **İçişleri Bakanı Ali YERLİKAYA** tarafından Anayasanın 98 ve İç Tüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Ceylan AKCA CÜPOLO
Diyarbakır Milletvekili

Ekonomik kalkınmasını inşaat projeleri üzerine kuran bir ülkenin pek tabi yaşayacağı zincirleme sorun alanının başını ekoloji çekecektir. İnşaat ve altyapı malzemesi olarak kullanılan kuma olan talebin hızla artması; kum ocaklarının sebep olduğu habitat tahribatı, biyolojik çeşitlilik kaybı, toprak erozyonu-tortu akışı nedeniyle su kaynaklarının kirlenmesi, nehir yatakları-kıyı alanları ekosistemlerinin istikrarsızlaşması, sel riskinin artması ve doğal su akışının değişmesi gibi çevresel sorunların da hızla artmasına sebep olmaktadır.

Kuma olan talebin hızla artmasının başkaca riskleri ise; kum ocaklarının talep baskısıyla yükselen kâr iştahı, çevresel etki ve ruhsat proseslerinde defacto esnemeler, hükümetlerin ekoloji-ekonomi ikileminde çevrenin hiç tereddütsüz gözden çıkarılması ve kum ocaklarının sebep olduğu girdaplarda yaşanan can kayıpları olarak sıralanmaktadır. Nitekim hemen her yaz serinlemek için Dicle Nehri'ne giren sayısız çocuk ve genç; bu kum ocaklarının yarattığı görünmez girdaplara kapılarak yaşamlarını yitirmektedir. 25 Nisan 2024 tarihinde kum ocakları nedeniyle yaşanan can kayıpları ve adli süreçlere ilişkin Adalet Bakanı Yılmaz Tunç'a verdiğim soru önergesine cevap dahi verilmeyerek sadece ekonomik büyüme politikalarında değil aynı zamanda yargı politikalarında da çevre ve insanın dikkate alınmadığını göstermektedir.

Çarpıcı doğal güzelliğiyle doğa sporları turizmi potansiyeli taşıyan **Diyarbakır'ın Eğil ilçesi Yatır Köyünde (Şawelya) bulunan kanyon, kaçak kum ocaklarının hedefi olmuş durumdadır.** Şawelya'dan geçen Dicle Nehri'ni kirleten, ağaç kıyımı yapan kum ocaklarının sebep olduğu doğa talanının derhal durdurulmasını talep eden yurttaşlar; piknik yaptıkları alanlarda gün içinde baraj kapaklarının açılmasıyla hızla yükselen su seviyesi ilgili de acil endişelerini aktarmışlardır. Üst üste sıcaklık rekorlarının kırıldığı bölgede yurttaşların serinlemek için gittikleri nehir, kanyon, göl kenarlarının maden şirketlerine satılması, yetkililerin ise sadece "suya girilmemesi" çağrısı yapmaları; ekoloji-ekonomi aksında insanla beraber doğanın yok sayıldığının adeta kanıtı niteliğindedir.

Bu bağlamda:

1. Eğil ilçesi Yatır Köyünde (Şawelya) bulunan kanyonda faaliyet gösteren kaç kum ocağı vardır? Kaçının ruhsatı bulunmaktadır?
2. Diyarbakır'da Dicle Nehri boyunca faaliyet göstermek üzere halihazırda kaç tane kum ocağı ruhsatlıdır ve bu ruhsatların verilmesinde hangi kriterler kullanılmaktadır? Çevresel kaygılar ışığında lisansların gözden geçirilmesi veya iptal edilmesi yönünde herhangi bir plan var mı?
3. Bu kum ocakları denetlenmekte midir? Denetimin iyileştirilmesi ve yasa dışı kum madenciliği faaliyetlerinin önlenmesi için hangi adımlar atılmaktadır?
4. Dicle Nehri boyunca yasa dışı kum madenciliği ile mücadele için ne gibi önlemler alınıyor ve bu önlemler ne kadar etkili oldu? Geçen üç yıl içinde kapatılan yasadışı madencilik operasyonlarının sayısına ilişkin istatistik sunabilir mi?
5. Diyarbakır'daki kum ocakçılığı faaliyetleriyle ilgili yerel halktan ve çevreci gruplardan kaç şikayet alınmıştır? Bu şikayetlere yanıt olarak hangi spesifik önlemler alındı?